

Pravda a lož na Facebooku

Vladimír Šnidl

Pravda a lož na Facebooku

Vladimír Šnidl

Obsah

Predslov	4
1. Ako Facebook zmenil informačný svet?	8
1.1. Priviedol na scénu okrajové médiá	9
1.2. Rozriedil zdroje informácií	11
1.3. Ľudia na Facebooku žijú inými témami: Kaliňák verus utečenci	13
2. Ako vyzerajú dezinformácie	20
2.1. Vymyslené správy v tradičných médiách	21
2.2. Vymyslené články v dezinformačných médiách	25
2.3. Správa má pravdivé jadro, a predsa šíri klamstvo	27
2.4. Falošné statusy	35
2.5. Pochybné autority	37
2.6. Manipulácie s fotografiami a videami	45
2.7. Ďalšie obľúbené triky	55
3. Konšpiračné teórie	66
3.1. Konšpirácie verus konšpiračné teórie	67
3.2. Najväčšia konšpiračná teória	69
3.3. Ako vyzerá konšpiračná teória	72
3.4. Kto zhodil dvojčiky	74
3.5. Kto riadi migrantov	76
3.6. Kto riadi všetko ostatné	78

4. Zdravotnícke nezmysly	82
4.1. Ako vznikajú zdravotnícke nezmysly	84
4.2. Ako sa rodili fámy okolo očkovania	88
4.3. Zázračné recepty na rakovinu	94
5. Kto a prečo šíri dezinformácie	100
5.1. Z úprimného presvedčenia	100
5.2. V prospech politikov	102
5.3. Pre biznis	104
5.4. V prospech Ruska	106
5.5. Zo žartu, z provokácie, pre svojrázny výskum	108
6. Dezinformačné verzus tradičné médiá	112
7. V čom sociálne siete zohrali pozitívnu úlohu	128
7.1. Každý môže mať virál	128
7.2. Známi ľudia nepotrebujú medzičlánok na kontakt s fanúškmi	129
7.3. Youtuberi a tí druhí	131
8. Tipy na záver: boj s dezinformáciami	134
8.1. Ako sa zorientovať v informačnom svete	134
8.2. Ako odhaliť dezinformácie cez Google	136
8.3. Ako diskutovať s človekom, ktorý verí dezinformáciám	139
8.4. Na úplný záver: Čo je náš hlavný problém?	142
Zdroje	145
Menný register	155
Slovník pojmov	156

Predslov

Má pätnásť rokov, býva v menšom meste a nedávno nastúpil na gymnázium. Hovorme mu napríklad Peter. Spoznal som ho, keď som na jar 2017 chodil rozprávať o médiách a Facebooku do slovenských škôl. Peter sa už dlhší čas zaujíma o to, čo sa deje vo svete. Na svoj vek je veľmi sčítaný, nemá problém sledovať aj anglické zdroje. Čím sa bude živiť, ešte nevie. Už teraz sa však bojí o svoju budúcnosť.

Netrápi ho však uplatnenie mladých ľudí na trhu práce alebo napríklad globálne zmeny klímy, ale postupujúca „liberálna totalita“. Peter sa obáva, že keď bude dospelý, nemusí už existovať manželstvo muža a ženy. Zostanú iba homosexuálne zväzky. A pokiaľ by dnes otvorene napísal, že s tým nesúhlasí, riskuje vraj, že si poňho príde „Kaliňákova NAKA“.

Petrovi som niekoľkokrát skúsil vysvetliť, že ho trápia imaginárne hrozby, ale on má svoju hlavu.

Rovnako ako 38-ročný Miroslav, otec dvoch detí. Žije v Prešove a pracuje pre firmu, ktorá obchoduje s kamerovými systémami. Miroslava pre zmenu trápi to, že sa Slovensko

stalo americkou kolóniou. Hlavným dôkazom sú podľa neho presuny vojenských konvojov NATO cez územie Slovenska.

Miroslavovi som namietal, že tieto presuny vždy schvaľuje slovenská vláda. Tú vedie Robert Fico, ktorý štyrikrát po sebe vyhral voľby. „Je teda Robert Fico americký prisluhovač, keď sme americkou kolóniou?“ pýtal som sa Miroslava. Ten sa však vykoľajit nedal: „Každý normálny človek predsa vidí, že už nemáme takmer žiadnu suverenitu.“

Tretí do partie je Ján Mora, poslanec Ľudovej strany Naše Slovensko Mariana Kotlebu. S ním som diskusie nevedol, o jeho názoroch viem len z jeho facebookových statusov, ktoré na svojom blogu zverejnil publicista Ján Benčík.¹ Poslanec Mora v nich písal, že považuje Jozefa Tisa za jediného skutočného prezidenta, Andreja Kisku za zapredanca, o Európskej únii a USA si myslí, že sú ovládané tajnou skupinou Bildeberg a satanistami. Ako na to prišiel? Mora svojim známym zdieľal napríklad článok zo servera necenzurovane.net, ktorý v titulku oznamoval, že satanisti s pomocou Vatikánu určujú

náš osud už dlhé storočia. „Je načase prestať očakávať, že niekto iný vybojuje za nás lepšie podmienky. Boh sa na nás díva. Boh sa na nás díva, ale pomáha len činným, aktívnym a roduverným,“ okomentoval to poslanec.

Peter, Miroslav ani poslanec Mora sa navzájom nepoznajú. Spoločné majú iba to, že predstavy o svete si robia z toho, čo vidia na Facebooku. Facebook a sociálne siete dnes umožňujú vykresliť realitu úplne inak, než ju opisujú napríklad tradičné médiá. Nie je tam dôležité, či je nejaká informácia overená, ale či ju masovo zdieľajú samotní užívatelia. Vtedy sa pre týchto ľudí stáva pravdou.

Ako tento informačný svet ovplyvní našu spoločnosť, začíname ešte len tušiť. A len ťažko hľadáme recepty, ako na to reagovať. Prvým krokom môže byť aspoň to, že pochopíme, čo sa dnes odohráva na Facebooku – najobľúbenejšej sociálnej sieti sveta, kde má účet aj dva a pol milióna Slovákov.

To je aj cieľom tejto knihy. Na jednom mieste som sa pokúsil zhrnúť všetko podstatné o informáciách či dezinformáciách, ktoré sa šíria medzi slovenskými a českými užívateľmi

sociálnych sietí. A zároveň opísať aj to, ako sa môžu líšiť od správ v dnes tak často kritizovaných médiách, ktorým hovoríme „tradičné“.

Téme dezinformácií sa dlhodobo venujem ako novinár v Denníku N. Na jar 2017 som bol hlavným autorom príručky Klamstvá a konšpirácie, ktorú sme vďaka podpore našich čitateľov mohli zadarmo poslať asi 30-tisíc študentom slovenských stredných škôl. O tejto téme chodievam pravidelne prednášať aj žiakom základných a stredných škôl alebo učiteľom na seminároch, ktoré organizujú štátne Metodicko-pedagogické centrá.

Túto knihu nie je potrebné čítať od začiatku. Jednotlivé kapitoly síce na seba nadväzujú, ale tematicky sú oddelené. Čitateľ sa tak prednostne môže venovať tým pasážam, ktoré ho zaujímajú najviac. Dôležitou súčasťou knihy sú obrázky statusov a článkov, ktoré sa v posledných rokoch šírili slovenským či českým Facebookom. Sú ilustratívnou ukážkou toho, aké jednoduché je dnes manipulovať myslením desaťtisícov ľudí, ktorí majú Facebook ako svoj hlavný zdroj informácií o svete.

Face

– ako
zmenil
informač-
ný svet?

book

1 Ako Facebook zmenil informačný svet?

Príbeh Facebooku je dobre známy. Študent psychológie a počítačový nadšenec Mark Zuckerberg s tromi spolužiakmi na internátnej izbe naprogramoval internú sociálnu sieť. Mala pomôcť študentom Harvardovej univerzity ľahšie sa spoznať a zdieľať študijné materiály. Názov si vypožičal z brožúry, ktorú študenti dostávali na začiatku ročníka. Boli v nej mená a tváre ich spolužiakov, čo im malo umožniť ľahšie zoznámenie sa.¹

To bol rok 2004. Facebook vo svojich začiatkoch slúžil hlavne na to, aby ľudia mohli medzi sebou jednoduchšie komunikovať a ľahšie sa o sebe dozvedali novinky. Jeho špecialitou sa stal newsfeed – plocha, ktorá sa každému užívateľovi zobrazuje hneď po prihlásení. Na nej môže vidieť, čo majú jeho kamaráti nové, kto si pridala akú fotku alebo čo napísal do statusu, bez toho, aby si musel manuálne kliknúť na profil každého z nich.

Tým, ako sa pridávali stále ďalší a ďalší užívatelia, stalo sa z Face-

booku niečo viac ako len sociálna sieť. Stal sa miestom, kde si milióny ľudí tvoria názory na svet a podľa ktorého sa môžu rozhodovať, koho budú voliť. Bežný užívateľ na newsfeede už dávno nevidí len fotky a novinky zo života kamarátov, ale aj reklamu a sponzorované odkazy či odkazy na články z rôznych médií.

Do tohto virtuálneho priestoru sa aspoň raz denne prihlási niekoľkonásobne viac Slovákov, než si ich večer pozrie správy na ktorejkoľvek televízii. Facebookový newsfeed sa pre mnohých stal tým, čím boli ešte pred desiatimi rokmi televízne správy alebo spravodajské weby.

Koncom roka 2016 urobila spoločnosť Nielsen Admosphere prieskum, v ktorom sa pýtala Slovákov, aké zdroje informácií na internete využívajú. Najviac ľudí zaradilo na prvé miesto Facebook (45 percent opýtaných), až tesne za ním nasledovali štandardné spravodajské weby (43 percent). Čím mladší bol respondent, tým číslo v prospech Facebooku stúpalo. Z mladých ľudí

do 24 rokov mali takmer dve tretiny Facebook ako svoj prvý zdroj, kde si čítajú aktuálne správy.² Tieto čísla už stoja za pozornosť. Dôvodom je, že ľudia na Facebooku môžu vidieť úplne iný svet, než je ten mimo Facebooku, hoci si to sami ani nemusia uvedomovať.

1.1. Facebook priviedol na scénu okrajové médiá

Publicista a grafik Jakub Goda napísal v septembri 2016 na blog text, v ktorom ukázal pozoruhodnú štatistiku. V databáze Buzzsumo, ktorá slúži na analýzu facebookového obsahu, zisťoval, z akých webov pochádzajú najviac zdieľané články, ktoré mali v nadpise slová ako „migranti“, „utečenci“ či „EÚ“. Výsledok? Suverénne najzdieľanejším textom bol v tom čase článok s titulkom „Kvóty na prerozdelenie slovenských Cigánov v EÚ“.³

Nepodpísaný autor v ňom svojráznym humorom navrhoval, že pokiaľ chce Angela Merkelová rozdeľovať utečencov, tak si má Európska únia na revanš rozdeliť slovenských Rómov. „Kvótami stanovený presun Cigánov do štátov západnej Európy by solidárne vyriešil cigánsku problematiku na Slovensku, ktorá už toľké roky znepokojuje európskych úradníkov,“ písal anonym. Svojím návrhom trafil do vkusu veľmi početného publika. Na Facebooku

pozbieral 35-tisíc zdieľaní, lajkov a komentárov, čo bolo sedemkrát viac, než mal druhý najzdieľanejší článok so skratkou „EÚ“ v titulku.

Článok o rozdelení slovenských Rómov nepochádzal zo žiadneho známeho spravodajského portálu. Publikoval ho server beo.sk, ktorý pod týmto názvom už nefunguje. Po zadaní jeho pôvodnej adresy vás prehliadač v roku 2017 presmeroval na stránku priezor.com, kde sa zobrazilo niekoľko článkov, ktoré kritizovali súčasný systém a propagovali aktivity Mariana Kotlebu. O aký portál teda išlo? Beo.sk bol niekoľko rokov jedným z hlavných webov slovenských neonacistov. Jeho názov odkazoval na noviny Völkischer Beobachter, ktoré v Hitlerovom Nemecku vydávala strana NSDAP.⁴

Stránky ako beo.sk, rovnako ako weby propagujúce konšpiračné teórie alebo pavedecké spôsoby liečby, boli dlhé roky len okrajovou súčasťou slovenského internetu. Ich administrátorom sa väčšinou nedarilo naučiť desiaty tisíce ľudí, aby na ne chodili. Potom však prišiel Facebook, ktorý vytvoril obrovský virtuálny priestor, kde sa denne vyskytujú státisíce Slovákov. Týchto ľudí už dnes nie je potrebné presviedčať, aby si do vyhľadávača zadávali názov nejakého webu a pravidelne sa naň vracali. Stačí prísť za nimi na Facebook, zistiť, čo chcú lajkovať, a takýto obsah

im následne ponúknuť. Ostatné už ide samo. Pokiaľ trafíte do masového vkusu, užívatelia budú váš obsah už sami zdieľať medzi sebou.

Vďaka týmto možnostiam Facebooku je masové šírenie informácií také jednoduché, ako ešte nikdy. To privedlo na scénu celý rad nových médií, pre ktoré sa ujal termín „konšpiračné“, presnejšie je však hovoriť o médiách „dezinformačných“ (nie všetky šíria len konšpiračné teórie). Od tradičných médií ich odlišuje veľmi vážne narábanie s faktmi, ako aj snaha robiť permanentnú kampaň – proti systému, proti Západu, proti serióznej medicíne. Projekt konspiratori.sk, za ktorým stojí skupina internetových odborníkov, eviduje viac než sto takýchto webov len v rámci Česka a Slovenska.

Niektoré sú úplne neznáme, o niektorých je však na Facebooku počut každú chvíľu. Napríklad najúspešnejší článok podľa Godovej analýzy, ktorý mal v titulku slovo „utečenci“, pochádzal z webu Hlavné správy. „Režisér Filip Renč: Nie sú to utečenci. Je to koordinovaná moslimská invázia a pokus o dobytie Európy,“ oznamoval v titulku. Na Facebooku mal zhruba 15-tisíc lajkov, zdieľaní a komentárov (takzvaných interakcií).

Podobne Hlavné správy uspeli aj pri najzdieľanejších článkoch, kto-

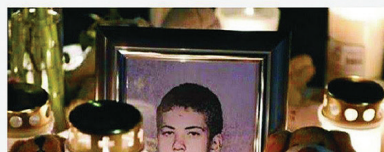
ré mali v titulku slovo „migranti“. Najviac, zhruba 7-tisíc interakcií na Facebooku, mal ich článok s titulkom „Západ žne, čo zasial: 15-ročný chlapec vo Švédsku bol ubodaný migrantom, keď sa pokúsil ochrániť spolužiačku pred znásilnením. 13-ročné dievča zas v Nemecku znásilňovali šiesti migranti celý deň“. Prvá časť tohto titulku bola pravdivá – o ubodaní chlapca vo Švédsku informovali aj tradičné médiá. Druhá správa o údajne hromadnom znásilnení v Berlíne bola výmyslom ruskej štátnej televízie, ktorý oficiálne vyvrátila aj nemecká polícia.⁵

Západ žne, čo zasial: 15 ročný chlapec vo Švédsku bol ubodaný migrantom, keď sa pokúsil ochrániť spolužiačku pred znásilnením. 13 ročné dievča zas v Nemecku znásilňovali šiesti migranti celý deň

Štokholm 18. januára 2016 (HSP/breitbart/Foto:Printscreen/AP)

Švédska polícia sa neponáhľa vyšetriť ani ďalší brutálny čin. Iba 13 ročnú dievčinu Lizu ráno po ceste do školy obkľúčili asi piati mladí muži arabského vzhľadu, ktorí ju zatiahli do auta a tam jej zaviazali oči

Rodičia 15 ročného chlapca Arminasa Pilekasa obvinili Švédsko a Švédske médiá zo zbabelosti informovať o hrozbách, ktoré predstavujú migranti a zo zatajovania vraždy jeho syna.

Celková bilancia znela nasledovne: len jeden z piatich najzdieľanejších článkov, ktoré obsahovali v titulku slovo „migranti“ alebo „utečenci“, pochádzal z tradičného (bulvárneho) média. Väčšinu publikovali niektoré z dezinformačných webov, ktoré pred

rozšírením Facebooku neexistovali alebo boli na okraji záujmu.

Čo tieto čísla dokumentujú? Na jednej strane sa celková návštevnosť dezinformačných webov zatiaľ nemôže porovnávať s návštevnosťou štandardných spravodajských portálov. Napríklad portál Hlavné správy, ktorý je najvplyvnejším dezinformačným médiom na Slovensku, patrí ledva do prvej stovky najčítanejších slovenských webov. Databáza similarweb.com v prípade tohto portálu eviduje 2,5 až štyri milióny návštev mesačne. Na porovnanie: najčítanejšie spravodajské denníky ako cas.sk, Topky, Aktuality či sme.sk majú podľa tejto databázy dvadsať až tridsať miliónov návštev mesačne.⁶ Pri týchto údajoch nejde o presné čísla návštev, tie sú v oficiálnom monitoringu AIMmonitor, ktorému však svoje čísla prístupujú iba tradičné médiá a konšpiračné nie. Ak chceme teda tieto weby navzájom porovnávať, musíme sa spoľahnúť na webové služby, ako je napríklad Similarweb, ktoré používajú rovnakú metodiku zisťovania návštev pre všetky weby.

Dezinformačné weby teda nemôžu celkovými návštevami konkurovať veľkým tradičným médiám. Pri niektorých konkrétnych témach, ako sú migranti, však dokážu byť dezinformačné weby vďaka Facebooku svojím dosahom minimálne vyrovnaným súperom tradičných médií.

1.2. Facebook rozriedil zdroje informácií

Predstavte si, že sme sa vrátili do roku 2007. Hovoríte kamarátovi, že ste čítali článok, ako Ján Slota povedal novinárke, že je „špina“, alebo ako sa policajný prezident Ján Packa chválil tým, že po diaľnici jazdí dvestokilometrovou rýchlosťou. To boli jedny z najčítanejších článkov toho roka na najsledovanejšom spravodajskom portáli sme.sk. Kamarát sa spýta: Kde si to čítal? „Na smečku,“ znela by odpoveď.

Máločo ilustruje zmenu, ktorou prešiel informačný svet, tak ako odpoveď na otázku „kde si to čítal?“. Pred desiatimi rokmi človek vedel, či si ráno kupuje denník SME alebo Nový čas, rozoznával, na akom internetovom portáli sleduje správy a či večer pozerá televízne noviny na Markíze alebo Slovenskej televízii. A dnes? Ľudia na Facebooku často čítajú len titulky bez toho, aby si článok rozklikli či skúmali, z akého webu pochádza. Ako by asi vyzerala takáto odpoveď u ľudí, ktorí masovo šíрили článok, že si Európa má prerozdeliť „slovenských Cigánov“? Vedel by niekto z nich, že svojim známym zdieľali článok z neonacistického webu, ktorý sa ani netajil sympatiami k Tretej ríši? Ich odpoveď by pravdepodobne bola vágna: „Videl som to na Facebooku.“

Pozrime si ďalší príklad. V približne rovnakom čase, ako vyšiel text o kvótach na Rómov, zdieľali desiatistice Čechov a Slovákov aj iný virálny článok. Jeho titulok znel „Ruský profesor: Cukrovka a rakovina sú vymyslené choroby. Všetko je v strave“. Článok ponúkal ľuďom rady, ako môžu prekonať rôzne zákerné choroby. V tejto knihe sa k nemu ešte vrátíme. Zatiaľ si povedzme len toľko, že išlo o rozhovor s istým Ivanom Pavlovičom Neumyvakinom. Čitateľom vysvetľoval, že cukrovku dokážu poraziť tým, že budú hodinu denne cvičiť, a na rakovinu majú piť vodu s kvapkami peroxidu vodíka – ide totiž len o nadmerné znečistenie organizmu.

Odkiaľ sa vlastne tento text vzal? Rozhovor pôvodne vyšiel v bulharsčine na serveri zbulgaria.eu. Kto bol jeho autorom, nevieme – server zbulgaria.eu bol v čase písania tejto knihy už nedostupný. Do češtiny a slovenčiny ho preložila začiatkom roku 2015 pani, ktorá sa podpísala ako Irena. Jej preklad následne uverejnilo niekoľko českých a slovenských dezinformačných webov ako outsidersmedia.cz, protiprud.sk či bezpolitickekorektnosti.cz. Analytici Českého rozhlasu neskôr zistili, že išlo o najzdieľanejší hoax za celý rok 2016.⁷

Práve v tomto spočíva ďalšia podstatná zmena, ktorú do infor-

Pavel Hírax Baričák
26. máj 2015 · €

Nádherný článok... Ja to stále vravím, že Matrix začína praskať. Keď to spojím s Rusom Malachovom a jeho odparizitovaním (kde je odpad, tam majú aj nevtaní hostia čo papat), začína sa to všetko spájať:-) Takmer vylúčiť sladkosti (keď čokoládu, tak poriadnu), piť vodu, hýbať sa atď plus čistiť si dušu a človek sa opäť začne dožívať sto päťdesiat rokov. Palko vo Tlieskajko

RUSKÝ PROFESOR: CUKROVKA A RAKOVINA JSOU VYMYŠLENÉ NEMOCI A DAJÍ SE LÉČIT

Jméno profesora Ivana Pavloviče Neumyvákina se více než 40 let pojí s alternativní medicinou. Cukr...

ZDRAVÍ4U.CZ

301

18 komentářů 157 zdieľaní

Páči sa mi to

Komentovať

Zdieľať

Petr Čihula
30. máj 2016 · €

O vymyšlených nemocích, aneb smrt začíná ve střezech..
Zobrazit překlad

Ruský profesor: Cukrovka a rakovina jsou vymyšlené nemoci. Všechno je ve stravě. Peroxid vodíku...

Aréna autorů. Doporučujeme Ruský profesor: Cukrovka a rakovina jsou vymyšlené nemoci. Všechno je ve stravě. Peroxid vodíku – všelék? Věřit pohádkám, nebo...

WWW.BEZPOLITICKEKOREKTNOSTI.CZ

39

5 komentářů 1 tis. zdieľaní

mačného sveta priniesol Facebook. Zdroje informácií sa tu stali zdanlivo rovnocenné. Človeku sa môže na newsfeede zjaviť článok o tom,

že v USA si pripomínajú výročie pristátia kozmonautov na Mesiaci, rovnako ako článok, že pristátie na Mesiaci bol len grandiózny podvod. Zobrazíť sa mu môže rozhovor s uznávaným onkológom o prevencii rakoviny, ktorý urobil redaktor Denníka N, rovnako ako rozhovor s pánom, čo tvrdí, že na rakovinu zaberá voda s kvapkami perodixu. Užívateľ to mnohokrát nerozlišuje.

Aj vďaka tomu sa dnes Facebookom môže šíriť takmer čokoľvek. Slovo „takmer“ je zámerné, pretože ani Facebook nedovoľuje zdieľať napríklad porno alebo vyložene rasistické či xenofóbne príspevky. Ak to užívateľ urobí, riskuje, že ho administrátori zablokujú. Čo je však pre tému tejto knihy podstatné, Facebook dnes nijako nekontroluje, či je nejaká informácia pravdivá. Na rozdiel od tradičných médií nezamestnáva tímy novinárov, ktorí by takéto veci mali v náplni práce.

1.3. Ľudia na Facebooku žijú inými témami: Kaliňák verzus utečenci

Politicky najsledovanejšou kauzou do jesene 2017, keď mal tento text uzávierku, bola kauza okolo podnikateľa Ladislava Bašternáka. Polícia začala po tlaku médií, verejnosti a opozície Bašternáka vyšetrovať pre podozrenie, že podviedol štát

o milióny eur na daniach. Kauza zasiahla aj premiéra Roberta Fica, ktorý si od Bašternáka prenajíma luxusný byt, a predovšetkým ministra vnútra Roberta Kaliňáka, ktorý s Bašternákom v minulosti obchodoval a ním riadená polícia prípad pôvodne zhodila zo stola. Spravodajské portály aj najsledovanejšie televízie o afére pravidelne informovali na popredných miestach. V priebehu roka 2017 sa stala impulzom na viaceré protikorupčné zhromaždenia, ktorých sa zúčastnili tisíce ľudí.

Ako túto tému videl Facebook? Chceli sme vedieť, či kauza okolo Ladislava Bašternáka a ministra Kaliňáka bola pre ľudí na Facebooku dôležitejšia než správy o migrantoch, alebo naopak. Cez databázu Buzzsumo sme sa pozreli, či boli viac zdieľané články, ktoré mali v titulku slová „Bašternák“ a „Kaliňák“, alebo tie, ktoré obsahovali slová „migranti“, „imigranti“ a „utečenci“ (a variácie týchto slov). Ide o jeden z mála relevantných nástrojov na mapovanie nálad facebookovej verejnosti, ktorý je k dispozícii. Články sa týkali obdobia jedného roka medzi septembrom 2016 a septembrom 2017.⁸

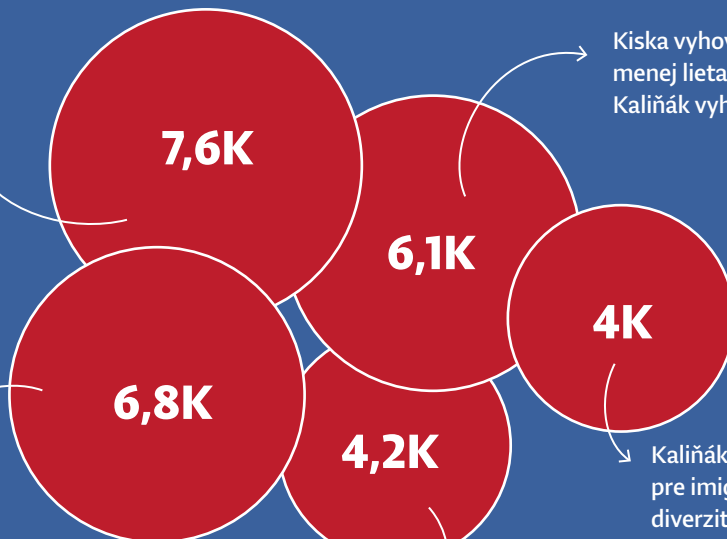
Výsledok? Lajky, zdieľania a komentáre pri článkoch o migrantoch mierne prevýšili aj záujem o najväčšiu korupčnú aféru. Najviac sa

Aký dosah mali texty na

Najvplyvnejšie texty o Robertovi Kaliňákovi

Kaliňák: Korupcia na najvyšších miestach neexistuje
(Denník N, 5. 1. 2017)

Kiska vyhovel Kaliňákovi a bude menej lietať, teraz chce, aby Kaliňák vyhovel jemu a odišiel
(Denník N, 3. 4. 2017)

Prezident hovorí, že Kaliňák by mal odísť a za Fica sa v OSN hanbil.
(Denník N, 2. 11. 2016)

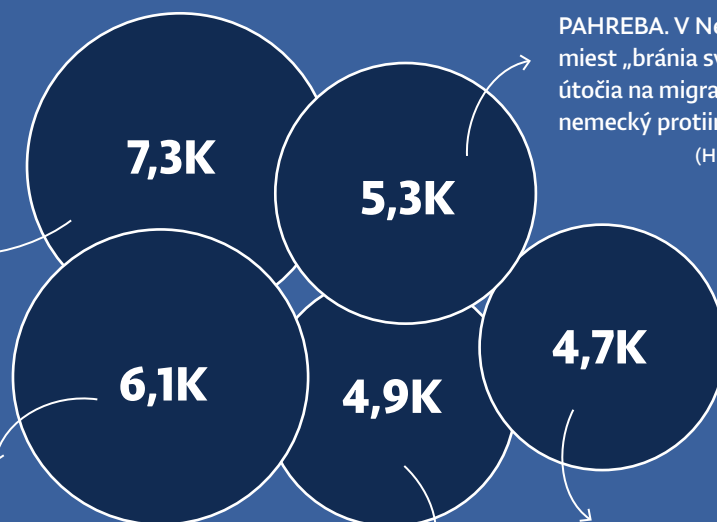
Po dnešku by Kaliňák nemal byť ministrom vnútra
(týždeň, 21. 4. 2017)

Kaliňák odklepol ďalšie milióny pre imigrantov. Kultúrna diverzita a rôznorodosť je obohacujúca, zaznelo
(Parlamentné listy, 24. 1. 2017)

Najvplyvnejšie texty o migrantoch

Orbán dostal skvelý nápad! Navrhuje vyviezť všetkých migrantov z Európy
(netky.sk, 28. 6. 2017)

PAHREBA. V Nemecku obyvatelia miest „bránia svoju vlasť“ a fyzicky útočia na migrantov. Začína sa nemecký protiimigrantský Majdan
(Hlavné správy, 25. 9. 2016)

Maďarsko bude namiesto importu migrantov podporovať mladé rodiny. Kedy sa od Orbána inšpiruje naša vláda?
(Hlavné správy, 29. 5. 2017)

VIDEO: Slovensko začne plniť kvóty na migrantov, poslušný žiak Fico sklopil uši, tvrdí Sulík. Kollár, Uhrík a Viskupič dodali toto
(Parlamentné listy, 16. 6. 2017)

Jožo Ráž pre PL: Putin sa mi zdá výborný, Ameriky sa bojím. Hranice zavriem, migrantov nepúšťať
(Parlamentné listy, 29. 10. 2016)

Facebooku

od septembra 2016 do septembra 2017, (aktivita na Facebooku [like, share, view, save] v tisícoch = K)

Najplyvnejšie texty o Bašternákovi

Študenti Gašparovi neveria: Kaliňák, Počiatek a Bašternák už mali byť vyšetrovaní za korupciu
(Denník N, 21. 4. 2017)

2,4K

Bašternák si na Donovaloch nažíva s Počiatkom a ďalšími ľuďmi zo Smeru
(SME, 16. 5. 2017)

1,9K

Bašternák je obvinený z daňových podvodov
(aktuality.sk, 21. 3. 2017)

2,1K

1,8K

Polícia kauzu „náš človek Bašternák“ uzavrela s tým, že skutok sa nestal. Policajti si vraj len neporozumeli
(Denník N, 27. 10. 2017)

1,8K

Komentár Daga Daniša: Ako súvisí kauza Bašternák s Kočnerom a bankou Penty
(aktuality.sk, 20. 10. 2017)

Najplyvnejšie texty o imigrantoch

Andy Hryc: Imigranti z Afriky sú obrovská nevzdelaná masa, ktorá sa chce mať dobre
(Hlavné správy, 10. 8. 2017)

9,3K

Európsky súd rozhodol: Imigranti majú právo na sociálne dávky. Zaplatia ich daňoví poplatníci európskych krajín
(Hlavné správy, 1. 9. 2017)

7,8K

Líder hnutia Progresívne Slovensko, Ivan Štefunko: Imigranti sú pre krajinu obohatením. A na Slovensku nemá kto pracovať
(Hlavné správy, 19. 9. 2017)

5K

2,1K

Brutálne video: Africkí imigranti sa dobýjali do autobusu
(cas.sk, 2. 9. 2017)

1,9K

kýchto interakcií (9300) mal článok s titulkom „Andy Hryc: Imigranti sú obrovská nevzdvaná masa, ktorá sa chce mať dobre“. Na druhom mieste bol článok s titulkom „Európsky súd rozhodol: Imigranti majú právo na sociálne dávky. Zaplatia ich daňoví poplatníci európskych krajín“, ktorý mal takmer osemtisíc interakcií. Oba publikoval už spomínaný server Hlavné správy.

Pri Kaliňákovi víťazili články s titulkom „Kaliňák: Korupcia na najvyšších miestach neexistuje, niet čo stíhať“ a „Prezident hovorí, že Kaliňák by mal odísť a za Fica sa v OSN hanbil“ uverejnené na webe Denníka N. Nazbierali 6,5- až 7,5-tisíc interakcií.

Ako veľmi sa našej krajiny v tom čase dotýkala migračná kríza? Slovensko udelilo podľa štatistík ministerstva vnútra od septembra 2016 do septembrom 2017 azyl presne dvadsiatim siedmim utečencom. Toto číslo nijako nevybočovalo z dlhodobého priemeru udelených azylov za posledných pätnásť rokov (štát za jeden rok obvykle vyhovel 11 až 32 žiadostiam). Výnimku predstavoval len začiatok roka 2016, keď Slovensko prijalo 149 asýrskych kresťanov z Iraku.⁹

Alebo iný príklad: koncom augusta 2017 mal aj u nás značný ohlas prípad z talianskeho letoviska Rimini, kde štyria Afričania surovo znásilnili

poľskú turistku a jej manžela zbili do bezvedomia. Prípad si všimla aj najsledovanejšia televízia Markíza, ktorá o ňom prvýkrát informovala 27. augusta – v televíznych novinách bol správou číslo dvadsať. Ako prvú správou zaradila Markíza toho dňa rozhovor s odvolaným arcibiskupom Róbertom Bezákom, ktorý sa po piatich rokoch vrátil na Slovensko. Po ňom nasledovala reportáž z Novej Bane na strednom Slovensku, kde miestny obyvateľ dobodal na smrť svoju manželku.

Na Facebooku, naopak, patrili články o znásilnení v Rimini medzi najzdieľanejšie za celý týždeň. Napríklad článok Nového Času s titulkom „Peklo v Rimini: muža dobili, ženu hromadne znásilnili“ mal viac než dvetisíc lajkov, zdieľaní či komentárov. Ak teda človek v tom čase čerpal informácie z Markízy, hlavnými udalosťami preňho bol návrat Bezáka a vražda v Novej Bani. Ak ich čerpal z Facebooku, hlavnou správou dňa preňho mohlo byť vyčíňanie migrantov v talianskom letovisku.

Aj preto sa vnímanie takej komplikovanej témy, akou je migrácia, stáva na Facebooku veľmi zjednodušeným. Migrant rovná sa moslim a moslim rovná sa potenciálny terorista, fundamentalista alebo vagabund. Ľudia často nevidia rozdiel medzi ekonomickými migrantmi z Maroka a niektorých krajín subsaharskej

Afriky a vojnovými utečencami zo Sýrie, z Iraku či Afganistanu. Typickou moslimskou krajinou je pre nich rigidná Saudská Arábia a neriešia, že je len jednou zo štyridsiaticich moslimských krajín, v ktorých je poňatie islamu viac či menej odlišné.

Odpor k migrantom či moslimom sa pritom už začal prenášať zo sociálnych sietí do reálneho života. Denník SME v septembri 2016 priniesol príbeh mladej Somálčanky Khadry Abdile, ktorá v roku 2013 dostala na Slovensku azyl aj so svojím malým synom. Pôvodne sa tu cítila bezpečne, ale po vypuknutí migračnej krízy ju v Bratislave niekoľkokrát fyzicky napadli za to, že chodí zahalená. „V električke raz niekto schytil moju šatku a začal ma ňou škrtiť. Okrem toho ma udrel a vyrazil mi zub,“ rozprávala novinárom.¹⁰

Tento vývoj zaujal aj novinárov z prestížneho denníka The New York Times. V septembri 2017 sa vybral ich reportér do Piešťan, ktoré už niekoľko desaťročí ťažia z toho, že tam chodia arabskí klienti. „Tolerantné kúpeľné mesto sa mení vinou populizmu,“ napísal denník. V reportáži priniesol príbeh Hassana al-Mekhyla z Kuvajtu, ktorý sa do Piešťan pravidelne vracia aj s rodinou. Pri svojej poslednej návšteve však zažil niečo nečakané – jeho manželku chodiacu v nikábe začal v Tesco na-

pádať zúrivý mladík. „Pokrikoval na ňu, urážal ju a vyzval, aby sa vrátila domov,“ napísal americký denník.¹¹

Späť k jadrú tejto kapitoly. To, že názory ľudí z Facebooku a ľudí mimo tejto sociálnej siete sa môžu líšiť, dokladajú už aj prvé výskumy. Inštitút pre verejné otázky (IVO) sa v júni 2017 v spolupráci s agentúrou Focus spýtal ľudí, či by súhlasili s návrhom na rozpustenie Kotlebovej ĽSNS. Medzi pravidelnými užívateľmi Facebooku a sociálnych sietí by zákaz prekážal zhruba polovici oslovených. Medzi ľuďmi, ktorí sociálne siete nevyužívali vôbec, by prekážal iba 29 percentám. Strana Mariana Kotlebu dlhodobo ťaží práve z Facebooku. Sociologička Zora Bútorová z IVO v súvislosti s týmto výskumom uviedla, že dve tretiny voličov ĽSNS sú každodenní používatelia sociálnych sietí. Vyššie percento podľa nej nemá žiadna iná politická strana.¹²

Napokon, práve Kotlebova ĽSNS je na Facebooku mimoriadne aktívna. Ešte vo februári 2017 bolo na ňu napojených takmer 140 rôznych facebookových stránok, čo je arzenál, ktorý v slovenskej politike nemá nikto ďalší (časť z týchto stránok neskôr administrátori Facebooku zablokovali pre porušenie pravidiel).¹³ Dá sa dokonca poznamenať, že nebyť Facebooku, nebol by zrejme Kotleba v parlamente.